

de azt már csak úgy befelé. Egészen eddig nem szolt annál többet, minthogy: Én már vacsoráztam. Mikor a eseléd megrakván a kemencét is, kiment, Dániel ur fordult egyet véle szemben a széken, fieszkázott egyet a mécs hamván és szólott:

— Feleség. Amerikából sok kivándorolt székely jött haza. A föld visszaköveteli az emberét: én is hazajöttem. Ezek a visszavándoroltak küldtek haza. El vannak telve hóbortos eszmékkel: hogy a nép szabadnak született, hogy mindenki egyforma, meg aztán földmérés, adóelengedés, szabad kereskedés s más efféle ostobaságok. A „harisnya“ meg a nadrág kezd nem férni meg egymással. Nekem már nem lesz dolgom ilyen emberekkel. A fiaim számoljanak velük, de én még ur vagyok és ur maradok. Ez egy. S a másik az, hogy téged megbántottak. Hol, hol nem, a Samu fiad hallotta, valamely társaságban, ha nem úgy mondták is, hogy ő is meghallja: Szegény, szegény Leányfalvi Krisztina. Bizony a fián is meglátszik az anyátlanság. No duellum hát nem leve belőle, de én aztán elintéztam a magamét. Oda én többet be nem teszem a lábam. Ez kettő. A harmadik — és Dániel ur elgondolkozott egy kicsit — a harmadik az, hogy aki azt mondta, hogy: szegény Leányfalvi Krisztina, annak ugyancsak igazza volt. — Asszony. Te ismered az életemet. Tudod, hogy amióta ismerlek, azóta, ha volt is az ölemben más (az asszony rábólintott esendesen), de a szivemben csak te voltál. Az is egyszerű, hogy miért volt ez így. Nagyapám, apám is így csinálta. Fiaitól bolondság. Nem tölthettem itt egész életemet a faluban. Elmentem, széjjelnéztem, láttam, tudást szereztem, megundorodtam és anno 1820. visszaérkeztem. Nem leszok többet szolgabíró Moldovában, itthon maradok. Érted-e asszony?

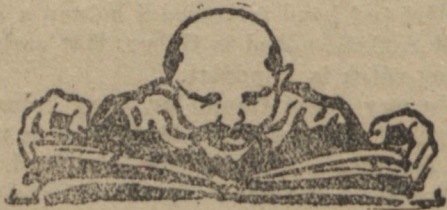
Kriszta asszony hallotta, de érteni biz a nem egészen értette. Csak annyit érzett, hogy amit most az ura elmondott, ez itt nem fogadalom, mely rendszerint meddő, nem ígérlet, mely rendszeren gyöngye, hanem a dolgok természetes rendjén idáig való elérékezés, tehát bizonyosság és e bizonyosság még annál azabb, mivelhogy nem megfáradtan, nem elkedvetlenedve látta hazaérkezni az urát, de kezében egy új élet kezdetével. És Kriszta asszony titokban most másodszer lett belé szerelmes.

Dániel ur pedig nem várt feleletet. Annyira benne volt az igazság, mint a dió bele a héjában.

(Folyt. köv.)

Csanády György.

Tyűh a kutyafejét!

Most jut eszembe, hogy még mindig nem küldöttem be az **Uj Élet**-nek az új negyedévi előfizetési díjat. No ezt azonnal helyre pótoljuk. Szegény székely fiuknak bizonyára nincsen ajándékozni valójuk.

Kelet felé.

Hogy a világháború nincs befejezve a trianoni békével, azt már az entente nyiladozó szeme is látja. A rettenetes lökések után Európa egyensúlya sem állott helyre, Kelet felé pedig csak most kezdődik meg az ujjaéledési folyamat.

A magyar külpolitikának mindig az volt a hibája, hogy horizontját mesterségesen eltorlaszolta Bécs s a Bécsnek hajbókoló magyar politika. Népek irántunk való jó hajlandóságával, vagy ellenszenvével nem sokat törődtünk, a szimpátiákat közömbösen néztük, ellenségeinket gögösen lekicsinyeltük. Az összeomlásnak fő oka az volt, hogy a magyarság a népek közötti érintkezésben nem helyezkedett el a faji politika tudatosságával, hanem pórázon vezette magát s minden felelősséget másra háritott.

Ezért van az, hogy még ma sem tudjuk, hogy a népek tengerében merre találjuk meg azokat a boldogan kéklő szigeteket, amerre politikai életünk hajóját nyugodtan terelhetjük. Nem ismerjük a régi és ébredő szimpátiákat, ma még nem tudjuk mire építhetünk.

A 48—49-es szabadságharc nagyszerű tragikum akkor egész Európa s a távoli Amerika figyelmét és részvétét is felénk fordította, ilyen folyamatra számíthatunk most, amikor a trianoni igazságtalanság a népek ébredő igazságérzetében, felénk fordítja a rokonszenv hajlamait. De ezzel ma már nem elégedhetünk meg. Európa végzetes tévedések hálójában fetreng, a győző népek nem élvezhetik látszólagos győzelmük gyümölcseit, amikor Kelet felől új politikai hullámlökések indulnak meg, melyek rejtett energiák s átalakulások forrásait árulják el.

A világháború legelső sorban a tekintélyeket börtönözte fel. Áll ez a világhatalmu politikai tekintélyekre is. A jövő be fogja bizonyítani, hogy a háború azoknak a hatalmaknak ártott legjobban, akik látszólag győzelemmel kerültek ki a háborúból s ez ami a magyarságnak is némi vigasztalásul szolgálhat, de nem elég arra, hogy ölbetett kézzel várjuk a további eseményeket.

A világháborúnak egyetlen eredménye a magyarság jövője szempontjából, hogy önállóságunkat visszanyertük s faji és nemzeti öntudatossággal irtezhethetjük politikai sorsunkat. Ebben az irányban vezető eszmének kell lenni, hogy a meglévő szimpátiákat politikai tekintetben is kihasználhassuk.

Abdul Hamid uralkodása alatt volt, amikor Konstantinápolyban jártam. Törökország a szultán, középkori, sötét uralma alatt alétan várakozott. A török határon még a szótárakat és Baedekkerket is elszedték tőlünk, mert nyomtatott betűt nem volt szabad bevinni Törökországba. Konstantinápolyban nem volt telefon és semmiféle villamosgép, mert a szultán félt mindentől, ami a haladást terjesztette volna.

Még a fülemben zengett a „szelamlík“ irtózatos „Csok jasa, Padisah!“-ja, amit Abdul Hamid közeledtére, tizezer katona, halálos parancsóra, idegeket megremegtető, fájdalmas üvöltéssel harsogott a Yildiz partjairól a Bosporus s a távol kéklő Marmaratengeter felé. A miniszterek és pasák nyelvöltve futottak vissza a mecsetből a szultán kocsija után, a porban, mint a konc után futó éhes kutya, a tömegben, mindenikünk mögött egy-egy kém, aki a szavunkat hallgatta. Nyomasztó érzéssel ültem le egy galatái kávéházban, egy fiatal török költő asztalához, aki a verseinek tartalmát magyarázgatta. Csupa lira volt. Lágy, tiszta, palástolt érzések, kis virágdalok, rózsák, miben fájdalmas harmatcsepp ragyog.

Emlékszem, mélán hunyta le a szemét, amikor a

papirlapokat remegő ujjakkal maga elé fektette a márvány asztalon. Sápadt, finom arcán fájdalmas felhő suhant el, amint kérdezte:

— Ugy-e csodálkozik, hogy ez az egész? Langyos lira, Nekünk csak ezt lehet inni. Rabok vagyunk.

Tünődve néztem rá. Nekünk szabad volt inni mindent. Tulságos sokat szabad volt inni, de akkor hirtelen fájdalom rohanta meg a szívemet s mélyen a török szemébe néztem:

— Ó, nem jobban, mint mi! — sóhajtottam felé.
— Csak a mi bajunk az, hogy nem tudjuk, hogy rabok vagyunk.

A török bólintott s ajkai újra suttogták, amit annyiszor hallottam Konstantinápolyban, de soha sem hallottam Budapesten.

— *Türklar, madsarlar, kazdaslar.* (Törökök, magyarok testvérek).

S a keze átnyúlt az asztalon a kezem felé.

Már késő este volt. A bekcsik, az éjjeli örök kopogtak nehéz, vasas botjaikkal a hepehupás utcai kövezeten s messziről a kutyák üvöltése hallatszott. A kávéház, szabadon lobogó, félnék, halovány lángjával az április langy, illatot bontó éjszakája ölelkezett.

— Szabadok leszünk egyszer és . . . és találkozunk — susogta a fiatal török s halovány arcában mély fényvel ragyogott a szeme.

Azóta husz esztendő telt el. Minket, őket letiportak s újra kezdünk eszmélni. A serájok áporodott illatát rég elűzte a Marmara, szabad, friss lehe. Mi is nyitogatjuk a szemünket, hogy merre vannak a barátaink, testvéreink. Az öreg hodsák már sirbatértek s Ejub rózsáinak illatát új emberek lehelik be.

— Szabadok leszünk egyszer és találkozunk . . .

A magyarságot most senki sem tarthatja vissza attól, hogy ősi, véri együtt érzéseket fölismerjen s szeretettel, megértéssel melengessen.

Távol Kelet, méla, titokzatos szeme várakozón néz felénk, öléből rég kiröppent turáni fiára, nyugati rácsok mögé került, szabad lelkeinkre. Mi lesz velünk?

Közömbösen, nyugati elhagyatottságunkban, vakarcs népek pökhendiségétől meggyalázva tovább nem nézhetjük vakon népek felénk táruló ölelő karját.

Ha faji öntudatunk felébred, széles, beláthatlan horizont nyílik meg előttünk, amerről az erő, a nap jön: Kelet felé.

Pásztor József.

ÉBRED A FALUM.

A piruló nap ragyogó, piros
Sugárnyilakat nyilaz az ébredő
Föld zöld keblére, a felhősíkos
Égre, mely most óriás cifra ernyő.

Lustán ásítanak az ákácok,
Hófehér ajkukról nehéz illat száll.
Kicsiny házuk kapujában állok
S nézem, hogy élénkülnek a házak már.

Lányok mezitláb, szőkék és barnák,
Üdén s kacagva sietnek a kutra
S ajkukat fészló rózsák takarják.

Mint vándor állok itt, ki készül útra
Alkonyal s reggelre újra visszatér
S lelkében a falu szűz magánya él.

Ifj. Horváth János.

Tavaszi ég alatt.

. . . Hátrasimitotta homlokáról a szőke szép haját, tele lélekkel nézett a lány kékes szemébe s aztán hirtelen, égő, erős csókkal visszacsókolta a lány boldog mosolyát. A vér, amely sötétén kavargott ereiben, oly sötétre festette kábult agyában a világot. Aztán felugrott, magára hányta köpenyét és — mondhatatlan jól esett neki a levegőnek szegni forró, fájó homlokát . . . Nem nézett vissza, lehunytt, szomorú szeme előtt rettentő harcok születtek. . . Ment . . . Ezzel a csókkal bácsút kellett vennie hosszú időre, ez a csók kellett, hogy vizsgálja, ruhája legyen, kellett pajzsul a Szegénység, a kopottság ellen . . . Határtalan erőt érzett az ajka forródságán, amely a szívébe szaladt. Áldozatos szerelme vitte — s másnap egy levél várta legénylakása tarkavirágos asztalterítőjén: „Édes . . . haldoklik a szobám . . . ! Édes, nincs levegőm” . . . Forró fején majd összetörték az ujjai. Szívéből szemébe szökött a könny.

— Tanulni, tanulni, mert szegény s mert — szeret! . . . Tanulni — és nem érezni soha meleg ételt, . . . kopott ágyon édeset álmodni, rongyos cipőben, foltos kabátban nem szegénykezni — virágok láttán, virágok illatán mosolyogni tudni s mindig érezni, hogy az arcába röhög a pénztelenség . . . Aligvacsorájához, amely ebédje is volt, csomagocskát hozott a posta, hosszú, vékony csomagot. Mikor felbontotta, zöld pázsitpárnán megcsókolta lázas arcát egy harmatos piros székfü . . . Egy papírszeletkén egy szó: „Szüntelenül.”

Arcára borult, az asztal keményébe vágta a homlokát, érezte, hogy lassan körülengeli a virág mélységes tiszta, édes parfümje, körülöleli lágyan és hatalmas melle szakgatva szívta, itta a piros virág vágyát, álmát — a csókok emlékét, — kicsi szoba imádságos csendjét, csókba fulladó rövid mondatokat. Megrettenve ugrott fel: ne tovább!

Nem lehet gyilkosa leányálmoknak, nem lehet könnyű lélekkel imádott lelket a nyomorgás útjára vándortársul venni! Nem, nem, még várni, meg verni kell az Élet arcát, még meg kell ölni a szemébe nevető ördögét a nagy, szomorú Szegénységének! Tudás kell, hatalom, pénz, pénz, sok, sok . . . És visszavert minden támadást, a véreből támadt minden lázadást. Vissza az agyával, amely harcolva ivott a könnyek ezer betűjéből . . . Ment, sietett ki a mezők gyönyörű csöndjébe — s ott a búzatáblák mellett — valahonnan, a lelke legmélyebb zugából valahogyan felszaladt egy könnycsepp a szeme barnaságába . . . Tudta, ha nem is várta: a lelkéből a nyomorúságon született e gyöngy: anyja a nélkülözések s apja: a tudnivágyás, az Erő . . . Végtelenül boldognak érezte magát, Istenhez közel megtisztult a vére, az agya, a szeme, a szíve . . . Körülötte napsugaras szoba édes, tiszta, csodás levegője élt, a szobáé, hol az Anyja beleszülte minden tisztelet kristálykövekként övezte gondolatában azt a szőke leányhomlokot, melynek sima, magas íve alatt olyan a kék tükre a léleknek, mint a pacsirta-imádságos nyárhajnali égbolt. A születő reggel sugárzó szépségében felemelt barna fejében bizó fényvel tüzelt föl az életsugár . . . Fel az Isten felé, a hívó magasba — a szívét szerette volna határtalan boldogságban fel, az egekig emelni, az Isten elé tartani . . . Aztán lehullott feje s ott az éjszakai-könnyes, harmatos búzatáblán az a rongyos ruha, az a nélkülözö test a földre hajolt, oda hullott az égő homlok s imádkozott:

„Olyan vagy, mint a májusvégi búzatáblák, a lelkedben a tiszta szerelem Istendicséred pacsirtája boldogan dalol az ég kékjébe, a jövő felé — én, én a föld, az ősföld boldogan hajlok a lábad elé . . . Ma még szegény vagyok — kopott, Te tetszel gazdaggá, általad terem a búza, az erő, a kenyér, az acélos vér . . . Szeretlek, szeretlek, megyek . . . Győztem!”

És elindult májusi búzatáblák közt, tavaszi ég alatt.

Beöthy K.

Csonka Magyarország — nem ország
Egész Magyarország — menyország!